

Повдигнаха са весели тържества и освѣтления, нѣ не съ полицейски пресилвания и принуждения, а отъ сърдечна драгостъ отъ мало до голѣмо. Еднаха весели гласове, потекоха радостни сълзи. Нѣ ето са издигатъ отъ испомежду жални и умирли риданія, издадоха са и горчиви плачове, потекоха и горки сълзи зафхтахъ тѣжни въздишки и стенания.

Много майки чакатъ милия свой синъ, много сестри поглѣждатъ за свой милъ братецъ, много жени поглѣждатъ за драгия си младъ съпругъ, много сгоденици чакатъ и заничатъ за свой облченъ сгоденикъ; чакатъ, нѣ нѣма ги, и не шкть ги дочека, нѣма вече да ги видятъ и пригърнатъ!

Тукъ на една страна са чуватъ вѣсели смѣхове, а тамъ, на друга майчино сърце са коси и раздира, а по-нататкъ, сестрино сърце въ кръвъ са облива, клѣта прѣвнина съ дребни си дѣтица, сега бѣдни сирачета, плаче, та са рѣди. Изнесла е мила сестра, хубавица жена, изнѣсли сж вѣнци, да увѣнчаютъ, коя брата си, коя мъжа си, коя любето си, изнѣсли сж китки цвѣти да укичатъ тѣхнитѣ глави, тѣхнитѣ сабли и пушки, нѣ тѣхъ ги нѣма, нѣма и да дождъ, нѣма да са върнатъ до вѣки; тѣ искатъ и желаятъ по нѣ гробоветѣ имъ да увѣнчаютъ, нѣ ето че нито гробоветѣ, нито нѣкъ мѣстото имъ дѣто юнашки сж борили и паднали, та загинали, и то са не знае дѣ е. Далѣчь, далѣчь, черна земя имъ покрива мъченическитѣ кости! Много вѣнци останаха празни: много китки излѣтехъ изъ растреперани ржцѣ и са посиаха по земята.

Каква противоположность! единъ са смѣе и радва, а други му са сърце коси и полива съ горестъ! Единъ престопа гордо, усмихнато, на четири страни весело са обръща сѣкого да види на и него сѣки да види, а други търси пуето мѣсто дѣ да са оттегли, да са скрие, да плаче и да са наплаче за дано му поулекне. Единъ, заобиколени, придружени съ своитѣ си, радостно у дома си отиватъ, дѣ ги чака вѣселба и радостъ, а други придружени съ своитѣ клѣти сирачета, носящици ги, или водящици за ржцѣ, плаченкомъ върватъ отиватъ, безъ да знаятъ кждѣ.

Въ много болиби и бѣдни кѣшници са съживява радостъ и вѣселие, а въ много палати и богати домове гробна мъртва тишина са вѣдворява.